

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10801918>

O'ZBEKISTONDA MILLIY QADRIYATLAR VA MILLATLARARO TOTUVLIK

Norboyeva Dilbar Orifjonovna

Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti

Milliy g'oya va ma'naviyat asoslari huquq ta'limi yo'nalishi 2-bosqich talabasi

ANNOTATSIYA

Maqolada mamlkatimizda milliy qadriyatlar va millatlararo totuvlik, diniy ba'grikenglik tamoyillari haqida gap borgan.

Ключевые слова: *толерантность, конфессиональность, многонациональность, межэтническая гармония, межнациональность, межэтническая гармония.*

НАЦИОНАЛЬНЫЕ ЦЕННОСТИ И МЕЖДУНАРОДНАЯ ГАРМОНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ

Норбоева Дилбар Орифжоновна

Ташкентский государственный педагогический университет имени Низами

Студентка 2-курса

АННОТАЦИЯ

В статье говорится о национальных ценностях и принципах межэтнического согласия и религиозной толерантности в нашей стране.

Ключевые слова: *толерантность, конфессия, многонациональность, межнациональное согласие, межнациональное, межнациональное согласие.*

NATIONAL VALUES AND INTERNATIONAL HARMONY IN UZBEKISTAN

Norboeva Dilbar Orifjonovna

Tashkent State Pedagogical University named after Nizami

2nd year student

ABSTRACT

The article talks about national values and principles of interethnic harmony and religious tolerance in our country.

Key words: *tolerance, confession, multinationality, interethnic harmony, interethnic, interethnic harmony.*

Bugungi kundagi muhim vazifa mamlakatimizda millatlararo totuvlik g'oyasining doimiy ustuvor bo'lishini ta'minlash bilan bog'liq.

Shu bilan birga, insonparvar, adolatli va huquqiy jamiyat qurishni maqsad qilgan mamlakatimiz fuqarolari har bir xalqning o'z milliy madaniyati borligini, har bir etnik guruh, etnik guruh dunyoda yagona ekanligini yodda tutishlari kerak, ularga hurmat bilan munosabatda bo'lish uchun, birini boshqasidan ustun qo'ymaslik kerakligini yodda tutish kerak.

Din to'g'risida gap ketganda diniy va dunyoviy qarashlarni uyg'unlashtirayotgan —bag'rikenglik kabi universal tushuncha, uning muammoga oid masalalari haqida fikr-mulohaza yuritish maqsadga muvofiqdir.

1995-yilda **BMT-YUNESKO** tomonidan qabul qilingan bag'rikenglik tamoyillari deklaratsiyasi bag'rikenglik tushunchasini belgilaydi va uning mohiyatini tushuntiradi: bag'rikenglik bizning dunyomizdagi turli madaniyatlarning ifodasidir va alohidaligini namoyon qilishning xilma-xil usullarini hurmat qilish, qabul qilish hamda to'g'ri tushunishni anglatadi. Bag'rikenglik bilim, samimiyat, ochiq muloqot, hur fikr, vijdon va e'tiqod vujudga keltiradi. Bag'rikenglik- u burchgina emas, balki, siyosiy va

huquqiy ehtiyoj hamdir. Bag'rikenglik tinchlikka erishishni ta'minlovchi va urush madaniyatsizligidan tinchlik madaniyatiga eltuvchi kuchdir. Bag'rikenglik–inson huquqlarini qaror toptirish, plyuralizm (shu jumladan, etnomadaniy plyuralizm), demokratiya va huquqning tantanasiga ko'maklashish majburiyati hamdir. Tolerantlik-fanatizmdan voz kechish, haqiqatni mutlaqlashtirish va inson huquqlari sohasidagi xalqaro huquqiy hujjatlarda belgilangan qoidalarni tasdiqlovchi tushuncha. Bag'rikenglik shuni anglatadiki, har kim o'z e'tiqodiga amal qilishda erkindir va har kim bu huquqqa boshqalar ham ega ekanini tan olmog'i lozim. Bu shuni anglatadiki, odamlar tashqi ko'rinishi, qiyofasi, xulq-atvori, nutqi, xulq-atvori va qadriyatlari jihatidan farq qiladi, ular tinchlikda yashash va o'zlarining shaxsiy xususiyatlarini saqlab qolish huquqiga ega. Bu shuni anglatadiki, bir kishining qarashlari boshqalarga yuklanishi mumkin emas[1].

Diniy bag'rikenglikning millatlararo munosabatlarga ta'siri quyidagilarda namoyon bo'ladi:

Birinchi, din va diniy qadriyatlar O'zbekistonda shakllanayotgan etnosiyosiy paradigmaga qarshi chiqmaydi, balki rivojlanishini ta'minlashga o'z vosita va usullari bilan yordam beradi. Etnosiyosiy paradigmanning strategik maqsadi jamiyatning barcha a'zolari, shu jumladan dirga e'tiqod qiluvchilar, konfessiyalar, diniy tashkilot a'zolariga ham daxldordir.

Ikkinchi, O'zbekiston dunyoviy demokratik, huquqiy davlat bo'lib, unda din davlatdan ajralib turadi, din davlat ishlariga aralashmaydi, davlat esa diniy idoralar va tashkilotlarning ichki ishlariga aralashmaydi. Biroq, bu din va diniy institutlar, imonlilar xohlagan narsani qilishlari va davlat va jamiyat hayotiga befarq bo'lishlari mumkin degan fikrga olib kelmasligi kerak. Davlat va jamiyat diniy odamlar qanday ijtimoiy-axloqiy va siyosiy-huquqiy qadriyatlarga tayanayotganiga befarq bo'lolmaydi.

Uchinchi, xalqlar va xalqlar uyg'unlikda yashab, strategik maqsadni o'zlarining hayotiy maqsadi sifatida qabul qilganda ijtimoiy rivojlanishni ta'minlash mumkin.

To'rtinchidan, ko'p millatli davlatlarda etnik-madaniy plyuralizm va politeizm tabiiydir. Etnik — madaniy plyuralizm va politeizmni uyg'unlikda saqlash, ularning ijtimoiy rivojlanish manfaatlariga xizmat qilishini ta'minlash etnopolitik paradigmaning murakkab vazifalaridan biridir.

Beshinchidan, diniy bag'rikenglik destruktiv guruhlariga, fundamentalizm va terrorizmga xushomad, yon bosish emas, u mudom xatti-harakatlar va g'oyaviy qarashlarni ijobiy yoki salbiy xarakterga ega ekanini ajrata oladigan voqelikdir. Insonning —ijtimoiy mavjudotl ekanligi uning xatti-harakatlari va g'oyaviy qarashlariga ma'lum bir talablar, xatto cheklanishlar qo'yadi. Bu ijtimoiy talablar va cheklanishlar huquqiy normalar hamda ma'naviy-axloqiy imperativlar orqali belgilanadi.

Oltinchidan, millatlararo munosabatlarda dinga, diniy qadriyatlarga tayanish vijdon erkinligi orqali ta'minlanadi. Insonning qaysi dinga ishonish, qaysi diniy qadriyatlarni hurmat qilish, targ'ib qilish va qo'llab-quvvatlashning konstitutsiyaviy huquqi. Biroq, din va diniy tashkilotlar millatlararo munosabatlarga bevosita aralasha olmaydi, ularni u yoki bu tarzda tashkil qila olmaydi, bir xalqni boshqasiga qarshi qo'yadi. Milliy-etnik din yoki diniy tashkilotning mavjudligi davlatning ko'p millatli va politeistik tabiatiga ziddir.

Yettinchidan, dinlar va diniy tashkilotlar tomonidan millatlararo munosabatlarda to'plangan tarixiy-madaniy, ijtimoiy-axloqiy tajribadan foydalanish har ikki tomon uchun, ayniqsa ijtimoiy rivojlanish uchun konstruktivdir. Ammo etnopolitik paradigma dinda buzg'unchi kuchlardan foydalanishga harakat qiladigan konservativ va dogmatik elementlar mavjudligini unutilmaydi. Diniy fundamentalizm va terrorizmning keng tarqalishi bilan davlatlararo va xalqaro munosabatlarda bir-biriga shubha va ishonchsizlik haqiqiy haqiqatga aylandi.

O'zbekistonda politeizm qaror topgan, aholining 95 foizdan ortig'i islom diniga, qolganlari boshqa dinlarga e'tiqod qiladi. Bizning mamlakatimiz azal-azaldan qadimiy dinlar rivoj topgan makon sifatida dunyo sivilizatsiyasi tarixida alohida mavqega ega. Haqiqatan ham, mintaqamizda g'oyat xilma-xil dinlar, madaniyatlar va turmush

tarzlari tutashgan va turli xalqlarning tinch-totuv yashashini ta'minlagan markaz bo'lib kelgan. Jahon dinlarini demokratiyani qo'llab-quvvatlaydigan, unga zid yoki betaraf bo'lgan kategoriyalarga ajratish mumkin emas. Masalan, xristianlik podshohlik huquqlarini ham, respublikachilarning tenglikka bo'lgan intilishlarini ham qo'llab-quvvatlagan. Ba'zi guruhlar esa avtoritar tuzumlarni qo'llab-quvvatlagan bo'lsalar, boshqalari demokratiyani va inson huquqlarini himoya qilganlar. Demak, din-murakkab ijtimoiy voqelik sifatida o'zida rang-barang, goho taraqqiyotga zid oqimlarga ega bo'lishi mumkin. Dindagi pozitiv, taraqqiyotga, inson ma'naviyatiga xizmat qiluvchi jihatlardan foydalanish, diniy bag'rikenglikni shakllantirish o'ta dolzarb vazifalardan biridir. Diniy bag'rikenglik etnik nizolar, fuqarolar urushi va mutaassiblikdan, achchiq tarixiy tajribadan kelib chiqqan g'oyadir. Diniy bag'rikenglik o'z e'tiqodi va dinidan voz kechish kerak, degan ma'noni bildirmaydi, balki, u insonlarning qadr-qimmatini, vijdon erkinligi va mustaqil fikr yuritishini hurmat qilishni anglatadi. Respublikamizda istiqomat qiluvchi turli din vakillari o'rtasida inson huquqlari va erkinliklari ustuvorligiga asoslangan teng huquqlilikning mavjudligi va konfessiyalararo hamkorlikning yaxshi yo'lga qo'yilganligi mamlakatimizda ijtimoiy barqarorlikka zamin yaratmoqda. Konstitutsiyamizning 31-moddasida vijdon erkinligi belgilab qo'yilgan. Unda dunyoviy davlatning dinga bo'lgan munosabatini ifodalaydigan asosiy tamoyillari o'z ifodasini topgan.

Mustaqillik yillarida diniy tashkilotlarning soni ortib borgan. Agar 1990 yilda Respublikada 95 ta diniy tashkilot faoliyat ko'rsatgan bo'lsa, 2015 yilga kelib, ularning soni 2200 tadan oshgan. Istiqlol yillarida diniy o'quv yurtlari tizimi ham rivojlandi. Masalan, mustaqillikkacha bor -yo'g'i 2 ta islomiy diniy o'quv yurti ishlagan bo'lsa, bugun ularning soni 11 taga yetdi. Ilk marta diniy o'quv yurtlari talabalariga ham stipendiya joriy etildi. Istiqlol yillarida imomlarning diniy ma'lumot darajasi ham sezilarli oshirilishiga erishildi. 1997 yilda ularning bor-yo'g'i 4,2 foizi oliy va o'rta maxsus diniy ma'lumotga ega bo'lgan bo'lsa, 2005 yilda bu ko'rsatkich 84,5 foizga, bugungi kunda u qariyb yuz foizga yetgan. Hozir yurtimizda 30 dan ortiq provaslav xramlari faoliyat ko'rsatmoqda. Toshkentdagi Aleksandro-Nevskiy, Svyato-

Vladimirskiy, Svyato-Uspenskiy, Farg'onadagi Svyato-Sergeevskiy, Olmaliqdagi Svyato-Uspenskiy va boshqa xramlar millatlararo munosabatlarni barqarorlashtirish, boshqa millat vakillariga hurmat va ehtirom g'oyasini singdirishga xizmat qilmoqda. Shu narsa diqqatga sazovorki, cherkovlar barpo etishda turli millat va elat vakillari ham ishtirok etadilar. Masalan, Termizda pravoslav xramini barpo etishda mahalliy aholi ham qatnashgan[2]. Respublikamizda eng ko'p konfessiyali hudud Toshkent shahri va Toshkent viloyati hisoblanadi. Ulardan keyingi o'rinda Sirdaryo, Farg'ona, Samarqand, Navoiy viloyatlari turadi. Millionlab odamlarning ongi, qalbi va ruhiyatiga ta'sir o'tkaza oladigan dinning jamiyat hayotidagi rolga to'g'ri baho bera olmaslik diniy qadriyatlarni taraqqiyot va dunyoviylik bilan uyg'unlashtirmaslik salbiy oqibatlarini keltirib chiqarishi mumkin. O'zbekistondagi diniy bag'rikenglik sharqona kadriyatlarga, sharqona sivilizatsiyaning hayotbaxsh kuchiga, ulardagi pozitiv tajribalarga asoslanmoqda. Bizning ko'pgina qadriyatlarimiz tarixan islom va undagi gumanistik an'analar bilan bog'liqdir. Bizning fikrimizcha, islomdagi yangi etnosiyosiy paradigmani va mamlakatimizdagi totuvlik, birodarlik va bag'rikenglikni qo'llabquvvatlashga yordam beradigan qadriyatlarni, ijtimoiy-axloqiy g'oyalarni yanada keng o'rganish, targ'ib etish lozim. Konfessiyalararo munosabatlarning bag'rikenglik asoslariga qurilishi jamiyatdagi umumiy ma'naviy muhitga, qolaversa, ijtimoiysiyosiy barqarorlikka ta'sir ko'rsatadi. O'zbekiston Respublikasi birinchi Prezidenti Islom Karimov ta'kidlaganidek: —Bizning mustaqil, hur, ko'pmillatli mamlakatimizda islom dini bilan barobar pravoslavie, iudaizm, katolitsizm singari o'ndan ortiq boshqa konfessiyalar mutlaqo erkin faoliyat ko'rsatmoqda. Qaysi din yoki mazhabga mansubligidan qat'iy nazar, bu konfessiyalarning vakillari biz bilan yelkama-yelka turib, O'zbekiston xalqlarining farovonligi va ravnaqi uchun astoydil mehnat qilayotganliklari bizni mamnun etadi [3].

Diniy bag'rikenglik umuminsoniy qadriyatlarga asoslangani, millatlararo munosabatlarni mustahkamlashga qaratilgani tufayli jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydi. Respublikamizdagi yangi etnosiyosiy paradigma barcha dinlarni, konfessiyalarni demokratik taraqqiyot maqsadlariga xizmat qilishga yo'naltirmoqda.

Natijada, O‘zbekiston Respublikasining strategik maqsadi - demokratik huquqiy davlat va fuqarolik jamiyati qurish, yuksak ma’naviyatli yangi avlodni shakllantirish dinlarning, konfessiyalarning ham umumiy maqsadiga aylangan. Din inson ruhini badxayol, o‘y-niyatlardan xalos qilish, qalbini poklash orqali ijtimoiy-ma’naviy taraqqiyotni jadallashtiradi. Aynan shuning uchun ham dindagi mazkur pozitiv jihatlarga tayanish, ulardan millatlararo munosabatlarni rivojlantirishda foydalanish muhim ijtimoiy ahamiyat kasb etadi.

Ko‘p millatli davlat va jamiyat sharoitida millatlararo va konfessiyalararo hamjihatlik, hamkorlik, do‘stona munosabatlarni mustahkamlash orqali jamiyatda tinchlik va barqarorlikni saqlash va rivojlantirish din, davlat, jamiyat va shaxs o‘rtasidagi munosabatlarni ilmiy talqin qilishni taqozo etadi. Bugungi kunda tinchlik va barqaror rivojlanishga tahdid solayotgan diniy mutaassibchilik, ekstremizm, terrorizmning sababi ham ayrim kishilarning din, uning asl mohiyatidan behabarligi, savodsizligi, milliy g‘oyaning mazmun - mohiyatini to‘liq anglamaganligi bilan ham bog‘liq.

O‘zbekistonning birinchi Prezidenti I.A. Karimov “Jaholatga qarshi ma’rifat” degan shiorni o‘rtaga tashlashi, O‘zbekistonning dinga munosabatini “Dunyoviylik – dahriylik emas” degan tamoyil orqali shakllantirgani tom ma’noda ilmiy yondashuvdir.

Yurtimizning hozirgi rivojlanish bosqichida odamlarni ma’naviy – mafkuraviy va ijtimoiy- siyosiy faollashtirish asosiy vazifalardan biri hisoblanadi. Bunda, ayniqsa, fuqarolarimizning ongi va qalbini ma’naviyatga qarshi qaratilgan tahdidlardan himoya qilish muhimdir. Bunday tahdidlar insonning ongi, dunyoqarashi va axloqini izdan chiqarishga qaratilgani bilan jiddiy xavf hisoblanadi. Bu xavf ko‘zga ko‘rinmasada, lekin uning keltiradigan zararini hech narsa bilan o‘lchab, qiyoslab bo‘lmaydi. Shu ma’noda,” tarixiy haqiqatni anglamaydigan yoki anglashni istamaydigan chet eldagi ba’zi siyosatchi va arboblarning nafaqat siyosat yoki iqtisod, balki ma’naviyat bobida ham bizga aql o‘rgatishga, azaliy hayot tarzimiz, ruhiy dunyomizga yot bo‘lgan qarashlarni majburan joriy etishga urinmoqda”. [1] Darhaqiqat, globallashtirish jarayonida bunday urinishlar turli usullar va vositalar yordamida amalga oshirilmoqda. Ular orasida

ma'naviyatga qarshi tahdidlarning ko'lamini pasaymayotganligi tashvishlidir. Chunki, axborot – kommunikatsiya sohasining globallasuvi natijasida dunyo hamjamiyati Yer sharining ixtiyoriy nuqtasidan axborot qabul qilish va uzatish imkoniyatiga ega bo'ldi. Bu borada keyingi yillarda telefon, internet tarmoqlari, shuningdek, radio va televidenie vositalari keng ko'lamda qo'llanilmoqda. O'zbekiston Respublikasi Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi ma'lumotlariga ko'ra yurtimizda internet foydalanuvchilari o'n milliondan ortiq kishini tashkil etdi.

Bugungi kunda dunyoning mafkuraviy manzarasi doirasida sodir bo'layotgan g'oyaviy – mafkuraviy jarayonlarni ikkita bir- biriga qarama- qarshi bo'lgan yo'nalishga ajratish mumkin. Progressiv yo'nalishdagi mafkuraviy jarayonlar. Bularga: tinchlik, barqarorlik va taraqqiyot; millatlararo totuvlik va dinlararo bag'rikenglik; inson erkinligi va shaxs kamoloti; umuminsoniy qadriyatlar ustuvorligi kabilarni yaratishga qaratilgan mafkuraviy jarayonlarni kiritish mumkin. Reaksiyon yo'nalishdagi mafkuraviy jarayonlar. Bularga: urush, qurollanish, terrorizm va ekstremizm; irqchilik, millatchilik, diniy aqidaparastlik; totalitarizm, mustabidlik; egoizm, mahalliychilik kabi razilona xatti- harakatlardan iborat bo'lgan mafkuraviy jarayonlarni kiritish mumkin. Bugungi kunda progressiv yo'nalishda faoliyat olib borayotgan mafkuralar insoniyatni har xil samoviy va zamin ofatlaridan, urush va boshqa majoralardan xalos etib, tinch- totuv, o'zaro hamjihatlikda yashash, hududlar bo'linmasligi, chegaralar daxlsizligini ta'minlash, moddiy va ma'naviy boyliklardan o'zaro foydali hamkorlik asosida foydalanishga harakat qilayotgan bunyodkor g'oyalar sifatida ish yuritmoqda. Bunga, o'zbek xalqining milliy mafkurasi yaqqol misol bo'ladi. Chunki, O'zbekistonda istiqomat qilayotgan 130 dan ortiq millat va elat vakillari aynan milliy g'oyaning adolatli va hur fikr ma'nolaridan bahramand bo'lgan holda yashab, faoliyat yurgizmoqdalar. Aynan tinchlik va barqarorlik, millatlararo totuvlik, dinlararo bag'rikenglik va ijtimoiy hamkorlik milliy g'oyaning anglanganlik darajasiga bog'liq. Shundak ekan, milliy g'oya mazmunini targ'ib qilish bilan birga jamiyat a'zolarining hamda yoshlarning ma'naviy – axloqiy muhitini ham

mustahkamlash joiz. Ma'naviy tahdidlarni oldini olishda bir necha yo'nalishlar, usullar va asoslar mavjud. Bular ichida ayniqsa sog'lom ma'naviy- axloqiy muhit katta ahamiyatga ega.

Bugungi jamiyatimizda yuksak bunyodkorlik ishlari amalga oshirilmoqda. Ularning yanada samarali bo'lishi uchun jamiyatda ma'naviy – ahloqiy muhit mustahkamlanib borishi kerak. Mana shu ma'noda ma'naviy hayotimizni yanada rivojlantirish maqsadida hozirgi kunda O'zbekiston Respublikasi prezidenti Sh.M.Mirziyayev tomonidan bir qancha muhim hujjatlar, jumladan, kitobxonlik madaniyatini oshirish, madaniyat va san'at sohasini takomillashtirish, hududlarda ulug' san'atkorlarimiz nomi bilan ataladigan ijodiy maktab va markazlar tashkil etish to'g'risidagi qaror va farmoyishlar ham qabul qilindi. Toshkent shahrida Adiblar xiyoboni bunyod etildi hamda u yerda adabiyotimizning buyuk namoyandalari bag'ishlab yodgorlik majmualari o'rnatildi.

Shuningdek, Namangan viloyatida ulkan ma'rifatparvar Ibrat domla, Jizzax shahrida atoqli ijodkorlar Hamid Olimjon, Zulfiya va Sharof Rashidov, Xorazm viloyatida otashnafas hofiz Komiljon Otaniyozov, Nukus shahrida O'zbekiston Qahramoni, Xalq shoiri Ibroyim Yusupov, Farg'ona, Qashqadaryo va Andijon viloyatlarida Erkin Vohidov, Abdulla Oripov, Muhammad Yusuf xotiralarini abadiylashtirish ishlari olib borilayotganini qayd etish lozim.

Ma'naviy- axloqiy muhit tushunchasi keng qamrovli va o'ziga xos xususiyatlarga ega ekani bilan ajralib turadi. Bu tushuncha ijtimoiy muhitning tarkibiy qismlaridan bo'lib, u shaxsning botiniy olami va axloqiy faoliyatiga ta'sir ko'rsatuvchi omil hisoblanadi. Jamiyatimizda ma'naviy – ahloqiy muhitni quyidagicha tasavvur qilish mumkin. Ya'ni, oila ma'naviy-axloqiy muhiti, mahalla ma'naviy- axloqiy muhiti, ta'lim- tarbiya maskanlaridagi ma'naviy- axloqiy muhit, mehnat jamoalaridagi ma'naviyahloqiy muhit. Ayni paytda, bugungi globallashuv sharoitida Internet singari axborot manbalari vositasida oiladagi ma'naviy- axloqiy muhitning qadriyatlariga daxl qilish holatlari ham uchramoqda. Masalan, shahvat, zo'ravonlik, xudbinlik kabi illatlarni targ'ib qiluvchi roliklar, pornografik materiallar va filmlar uchramoqda. Ba'zi

oilalarda bularga hatto tabiiy holat, deb qarashdek illatlarning paydo bo'layotgani ham sir emas. Chunki bizning oila institutimiz o'z mentalitetiga mos ravishda ma'naviy – axloqiy masalalarda nazorat va tartibga solish xususiyatini saqlab qolishi kerak.

Ma'naviy yangilanish jarayonidamahalla jaholatga qarshi birlashish tashkilotidir. Chunki bir bolaga yetti mahalla ota – ona deb, bejiz aytmaydilar. Shu sababli mahalla ma'naviy – axloqiy muhitida ijtimoiy axloq qoidalari ustuvor xususiyatga ega. Ta'lim-tarbiya maskanlaridagi ma'naviy – ma'rifiy ishlarning jadal va sifatli olib borilishi, milliy g'oyaning mazmunmohiyatini turli gumanitar fanlar orqali targ'ib qilinishi, muqarrar ravishda yoshlar dunyoqarashini ijobiy ma'noda o'sishiga, ma'nan boyishiga olib keladi. Mehnat jamoalaridagi ma'naviy- ma'rifiy jarayonga esa, birdamlik, uyushuvchanlik, umumiy maqsad- muddaoga intiluvchanlik xosdir. Ayni paytda, mehnat jamoalaridagi ma'naviy – axloqiy muhit shaxsning axloqiy ongi va xatti-harakatini takomillashtirib boradi. Shunday qilib, O'zbekiston sharoitida oila, mahalla, ta'lim- tarbiya maskanlaridagi va mehnat jamoalaridagi ijtimoiy – siyosiy muhitda milliy g'oyaning targ'ib qilinishi, mazmun- mohiyatini yoritib berilishi natijasida jamiyat a'zolarining barcha pog'onalarida, ayniqsa yoshlar tafakkurida ma'naviy yangilanish ijobiy ma'noda kuzatilmoqda. Shu ma'noda, yoshlarni ozod va erkin, o'z Vatanini jondan ortiq sevguvchi shaxs qilib voyaga yetkazish strategik maqsad bo'lib qolmoqda.

Shu sababli komil inson g'oyasi nafaqat alohida shaxslarni, balki butunbutun xalqlarni yuksak taraqqiyot sari yetaklagan, ularni ma'naviyat va ma'rifat sohasida tengsiz yutuqlarga ilhomlantirgan. Komillikni orzu qilmagan, barkamol avlodlarni voyaga yetkazish haqida qayg'urmagan xalqning, millatning kelajagi yo'q. Bunday xalq va millat tanazzulga mahkumdir. Mustaqil Vatanimiz oliy maqsad qilib olgan ozod va obod Vatan, erkin va farovon hayotni barkamol, ezgu g'oyalarni hayotiy e'tiqodiga aylantirgan yetuk insonlarga buni bonyod eta oladi.

ADABIYOTLAR

1. I.A.Karimov. *Yuksak ma'naviyat- yengilmas kuch.*-T.: "Ma'naviyat".2008. B.11
2. Husniddinov *bag'rikenglik va jamiyat taraqqiyoti.* – Toshkent: —Akademiya, 2005. – 116-17 b;
3. *O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qoshidagi diniy ishlar qo'mitasining joriy arxivi. 1991 – 2015 yillaridagi hisobotidan.*
4. Karimov I.A. *O'zbekiston iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirish yo'lida.* – Toshkent: O'zbekiston, 1995. – B.175.
5. Boboxadjaev M. *O'zbekiston Respublikasi: Millatlararo va konfessiyalararo munosabatlar, tashqi iqtisodiy aloqalar haqidagi ocherklar.* – Toshkent: "Akula", 1996. – B. 35.